

בהורא

אור העבודה
הפנימית בדרך
הבעש"ט הק'

י"ל ע" מלכת "אש החסידות" העולמית

גליין ג - תמוז תש"פ

נושאי השבוע ב"נהורא"

הוקם לע"נ הגה"צ רבי משה בן רבי יוסף זצ"ל אב"ד טורדא

איך מעוררים רצון?

שאלת השבוע: כיצד לעורר את הרצון?
פנינים מתוך אוצר ספרי "אש החסידות"

הכוזרי בעולם החסידות

אש העבודה: השתלשלות ספר הכוזרי,
והחוכמה הגדולה ממעמד דוד סיני

תכלית ה'מופתים'

תנו רבנן מעשה: תכלית ההתקשרות לצדיקים
לרגל הילולת רצ"ה מוידטשוב ז"ע

דבר המערכת

זמני תשובה

חודש תמוז בפתחנו, עליו אמרו דורשי רשומות שהוא
ראשי תיבות זמני תשובה ממשמשים ובאים.

ב"אש החסידות" כבר מרגישים בימים אלו את נועם
הרצון של חודש אלול ואת חרדת הדין של הימים
הנוראים. לאחר שבשבועות אלו עוסקים בהכנות
האחרונות לקראת הדפסת הכרך המיוחל של "אש
המועדים" לחדשי אלול תשרי, עליו ממתנים אלפי
ישראל, להתכונן כראוי לקראת ימי החדשים וירח
האיתנים באור תורתם של צדיקי הדורות אשר האירו
את עבודת הדינים האלו באור יקרות ובפנימיות.

לפנינו מכתב שהגיע למערכת מאת הרב יעקב ש.
מארה"ב: "אחרי שראיתי את הקונטרס המדהים על
ראש השנה, ששינה את ראש השנה שלי, אני מעולם
לא הייתה ראש השנה מדדים ומלא השראה סוד,
ואולי אני יכול להגיד שזה היה שווה לבוא לארץ
ישראל רק כדי לראות את הספר הזה לפני ראש
השנה".

ואכן, עם הספר "אש המועדים" אפשר לעשות תשובה,
שהרי חכמינו ז"ל אומרים (ויק' כה, א): מהו תשובה?
'אם היה רגיל ללמוד משנה אחת ילמוד שתי משניות,
אם היה רגיל ללמוד דף אחד ילמוד שני דפים'.

לכאורה, מה זה קשור לתשובה? הרי בתשובה צריכים
לבכות להתנודות ולהתחרט, ומה התועלת כשלומד
הרבה דפים?

אך חז"ל אומרים לנו כאן שזהו הצורה האמיתית של
התשובה – לחפש איך אפשר לשוב ולהתקרב יותר אל
השי"ת, לעשות קצת יותר בשבילו, ולהרבות קצת יותר
במצוות ומעשים טובים – מתוך רצון פנימי להתקרב
אליו ית'.

נדמה שאת הפירוש החי על 'התשובה' שפירשה –
להתחיל לחיות עם ה', לחשוב 'מה ה' רוצה ממני', איך
אוכל להתקרב אליו עוד יותר, מקבלים על ידי הכנה
כראוי ב"אש המועדים" לאורם של רבותינו צדיקי
הדורות.

כשאנו ניגשים לקיים מצוות עשה, כגון תפילין או לולב,
מה יותר חשוב? הכלי או האור? האם הכוונה וההתרגשות
הרוחנית והפנימית שמכניסים בתוך המצוה הגשמית, או
שלא עצם גוף הפעולה הגשמית של קיום המצוה?

אם נאמר שהאור גבוה יותר מהכלי, נפשוט חקירה זו
ונאמר שהכוונה הרוחנית גבוהה יותר מגוף המעשה הגשמי,
אבל אם שורש הכלי גבוה יותר מהאור, נמצא שגוף המעשה
עולה לשורש גבוה יותר מאור הכוונה והמידות המצטרפים
אל קיום המעשה.

באם כל כוונתנו היא רק 'להשיג' את הבורא ית', את
גדלו ואת רוממותו, אזי אפשר להגיע לכך רק על ידי הכוונה
הפנימית של המצוה, ואילו עצם קיום גוף מעשה המצוה
הגשמי נחשב רק כאמצעי וככלי שעל ידו אפשר להתחבר
אל האור המאיר בתוך הפעולה הגשמית.

אבל אם תכלית המצוה היא להתדבק באור אין סוף עצמו,
בהקב"ה עצמו, שלמעלה מכל השגה ומכל תפיסה, אזי
פעולת גוף המעשה הגשמי, יש בכוחה לעלות לשורש גבוה
יותר מהמחשבה הפנימית, ולהביא את האדם בדביקות
מוחלטת בחלק ה'אין' שלמעלה מההשגה.

כשניגשים ליטול לולב ביום ראשון של סוכות, או לכל
מצוה גשמית אחרת, ניתן להתחבר לעונג עצום. אי אפשר
להסביר מה מרגישים, אין כאן רעיון פנימי או השגה
כלשהיא, אלא מחוברים כאן להקב"ה עצמו שלמעלה
מההשגה.

ברור שצריכים לגשת לפני כל מצוה עם כל הכוונות
והטעמים ולקיימה בשלימות, אך בשעת קיום פעולת המצוה
עצמה אמר הבעש"ט הק' (יסוד העבודה, ח"ב מכתב כד): **אחרי
כל השגות שהשגתי למעלה בשרשי התורה והמצוות ואחר
כל התענוג מהשגותי, אני מניח את כל ההשגות ומחזיק אני
באמונה פשוטה - איך בין א נער און גלייב'.**

זהו סוגיית 'דביקות באותיות' שלימד הבעש"ט הק',
שכאשר מוציאים דיבור מפה, ניתן להתדבק באור הפנימי
של כוונת התיבה, אך אפשר לאחוז בעונג של אמירת
גוף התיבה עצמה ובכך מתדבקים במקום הגבוה ביותר
שלמעלה מההשגה.

לכן חיבב הבעש"ט הק' את היהודים הפשוטים, וכנודע
פתגם הבעש"ט הק' (ספה"ש ה'תש"א עמ' 32-33): "האחדות
הפשוט ב"ה מתגלה דוקא אצל היהודי הפשוט".

ההסבר לכך הוא, שכאשר יהודי חכם ומשכיל חושב
מהשי"ת, מיד נכנס להגדרות ומעלה בדעתו שהשי"ת הוא
אין סוף, פשוט בתכלית הפשיטות, למעלה מהבנה והשגה
וכו', ואינו זוכה להגיע לדביקות הפשוט של היהודי התמים
באחדותו הפשוטה של הבורא ית' ש ללא שום הגדרות.

נהורא מעריא

לפנינו אחד מעיקרי סוגיות החסידות, אשר נתגלה על ידי
הבעש"ט הק'.

לצורך הבנת הדברים יש להקדים הקדמה קצרה באחד
מיסודות האר"ז'ל:

הנה בתחילה, קודם שנברא העולם, לא היתה שום
מציאות מלבד מציאותו יתברך, כדאיתא (פרד"א) 'עד שלא
נברא העולם היה הוא ושמנו אחד'.

ואיתא מהאר"ז'ל שכאשר עלה ברצונו יתברך לברוא את
העולם נעשו שתי בחינות: תחילה סילק הבורא ית' את האור
האין סוף, כי כל זמן שמאיר אור בלי סוף ובלי גבול לא שייך
להעמיד בריאה גשמית אשר כל מהותה מידה וגבול.

בחינה זו של צמצום האור האין סוף וסילוק כח הבלתי
גבול, הוא בחינת 'כלי', ומכך נעשה 'גבול' כמו חלל פנוי וריק,
שבתוכו שייך להאציל את ראשית הבריאה.

לאחר השלב הראשון של צמצום וסילוק האור האין סוף
והבלתי גבול, המשיך הבורא ית' אור מועט לתוך אותו 'כלי'.
אור זה נמשל כמו קו וחוט דק שאי אפשר להשיג, כי הוא
ראשית גילוי הבריאה בדרגות גבוהות שלא שייך לצייר
בשכל אנושי. ואור זה נעשה בו צמצום אחר צמצום, עד
שבסוף התהוו ממנו העולמות הרוחניים והגשמיים.

מכאן אנו מגיעים למסקנה שגילה הבעש"ט הק', ששורש
הכלים גבוה יותר משורש האורות, שהרי הדרגה הקדומה
ביותר היתה צמצום וסילוק שמכך נתהווה כח הגבול, ורק
לאחר מכן נעשתה הבחינה השנייה של המשכת והארת אור
הקו.

לא זו בלבד, אלא שורש הכלים והגבול, נעוץ במקור נעלם
באור הבלתי גבול, ואילו שורש האור שאין לו גבול, הוא רק
לאחר שנתגלה כח הגבול.

גילוי זה שמע הרב בעל התניא בהיותו במעזריטש בבית
המגיד, ושם שהה חתן הבעש"ט, הרה"ק רבי יחיאל אשכנזי
זי"ע [אביהם של הרה"ק הרבי ר' ברוך'ל ממעזריטש ואחיו
ה'דגל], אשר מסר את הדברים ששמע מפי חותנו הבעש"ט
הק', כפי המתואר בספר 'בית רבי' (פ"ב עמ' ג): "פעם אחת
היה אצל הרב המגיד נ"ע הרב ר' יחיאל חתן הבעש"ט נ"ע,
וזה היה בפורים, וסידר [הרב בעל התניא] סעודתו בפני עצמו
על האכסניא, ושלח הרב המגיד את רבינו אליו לכבודו להיות
עמו בסעודה, ושמע ממנו מאמר קצר מחותנו הבעש"ט נ"ע,
והוא יסוד גדול בדברי חסידות".

מה יש להסיק מכך בדרכי העבודה?

מעשיהם של צדיקים
ודרכיהם בעבודת ה'

תנו רבנן מעשה

הרה"ג רבי משה רויטמאן שליט"א
ממשפיעי "אש החסידות"

מסתבלין כלפי מעלה

תכלית ההתקשרות לצדיקים

לרגל הילולת הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע – י"א תמוז

הנשון וראה אותו וחי, וכי נחש ממית, או נחש מחיה?
אלא, **בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין
את ליבם לאביהן שבשמים, היו מתרפאים, ואם לאו,
היו נימוקים.**

אותו נחש הנחושת המשיך בפלאיו רבות בשנים,
עד ימי חזקיהו מלך יהודה שכיתתו, והודו לו חכמים,
משום שטעו אחריו בני ישראל, כאילו הנחש הוא
המושיע, ולא הסתכלו דרכו כלפי מעלה (ראה: מלכים
ב' יח, ד; ברכות י' ב).

כך מסופר על גדעון (שופטים ח, כב-כח), שלאחר שניצח
את מדין במלחמה, ביקשוהו העם שימשול בהם, אך
הוא סירב ואמר: "לא אמשל אני בכם ולא ימשל בני
בכם, ה' ימשל בכם". ולזכרון הנס קיבץ את נזמי האף
משלל המלחמה, ועשה מהם אפוד אותו הציג בעירו
'עפרה', מיד "ויזנו כל ישראל אחריו שם ויהי לגדעון
ולביתו למוקש".

כי אמנם שתי הנהגות ישנן שהקב"ה מתגלה בהן
בעולמו, האחת – הנהגה נסתרת בדרך הטבע, שבה
תלויה עיקר האמונה ועבודת ה', אולם כדי להקל עלינו
את הדרך לאמונה זו, הוא ברחמי מתגלה לעתים
בהנהגה השנית – הגלויה, בדרך נס ומופת.

וכך כותב הרמב"ן (פרשת בא): "כי המופת הנפלא מורה
שיש לעולם אלוה-ה מחדשו, ויודע ומשגיח ויכול.
וכאשר יהיה המופת ההוא נגזר תחילה מפי נביא,
יתברר ממנו עוד אמיתת הנבואה, כי ידבר האלקים
את האדם ויגלה סודו אל עבדיו הנביאים, ותתקיים
עם זה התורה כולה".

נחש הנחושת כידי של משה, וגדעון בדורו כמשה
בדורו (ראש השנה כה, ב) התרחשו על ידיהם מופתים
למעלה מדרך הטבע, לא על מנת שייסחפו העם
אחריהם גרידא, אלא על מנת שדרכם יתעוררו
לעבודת ה', על ידי אמונה גדולה יותר, בהנהגה שבדרך
הטבע. זוהי תכלית ההתקשרות לצדיקים, והסיפור
במעשיהם ובמופתיהם, בבחינת 'תנו רבנן מעשה',
ללמוד מהם דרך לאמונה ולעבודת ה'.

מקורות: עבודת עבודה, שיחות קודש; מזקנים אתבונן.

עודו נוטל את הכוס בידו, הבין מהרצ"ה כי אותו הזוג
חשון בנים, ר"ל. זה זמן ארוך מצפים המה לישועת ה'.
"**גבורות! גבורות!**" – פרצה אנחה ממעמקי הלב
הטהור שנתמלא רחמים.

משסיים לטעום מה'קוגעל', בירך ברכה אחרונה,
הודה למארחיו בכל לב, ויצא לדרכו חזרה אל חצר
הקודש. לא בחופזה הלך, אלא בשובה ונחת, כסבור
היה שעדיין יושב הצדיק על ספר התהלים. אך מה
השתומם לראות כי כבר מסב הוא לסעודה. "איך זה
סיים הצדיק את ספר התהלים בזמן קצר כל כך?!",
התפלא.

לפי גירסא אחת הבין מהרצ"ה מעצמו, ולפי גירסא
אחרת הסביר לו מארחו הגדול, כי ידוע ידע ברוח
הקודש אשר עליו, שעל מהרצ"ה לפעול ישועה
עבור אותו הזוג, על ידי המתקת הגבורות האופפות
עליהם, ואשר לכן גלגלו מן השמים שיבוא לשבות
בזבארז, ושיתקפנו הרעב לאחר התפילה. אך משום
שהתמהמה, היה עליו, על רבי וועלוולע, להתעכב, עד
שיצא מהרצ"ה לרחוב העיר.

"הן ידע הרבי שעלי לפנות אל ביתם של אלו", הביע
בפניו מהרצ"ה את תמיהתו, "מדוע, אם כן, לא הורה
לי בפירוש לעשות כן? למה זה היה עליו להתעכב עד
שאחילי בעצמי לצאת ולחפש היכן להשקית את
הרעב שהציקני?!"

ביאר לו הצדיק: "כתוב (שמות ג, ו) 'ויסתר משה פניו כי
ירא מהביט אל האלקים', משה רבינו ע"ה, הסתיר את
מדרגותיו הנשגבות, ואת רוח הקודש ששרתה עליו,
כי היה ירא פן יביטו עליו כאילו הוא אלקים..."

•

כך שנו חכמים בלשון המשנה (ראש השנה ג, ח): "והיה
כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וגו' (שמות יז, יא), וכי
ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה?
אלא לומר לך, **כל זמן שהיו ישראל מסתכלים כלפי
מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים, היו
מתגברים ואם לאו, היו נופלים.** כיצא בדבר אתה אומר
(בפרשתנו כא, ח) עשה לך שרף ושנים אתו על נס והיה כל

הרקיע הדומה לכסא הכבוד צבע את היקום באור
שכולו תכלת, באותה שעה רוממה שלאחר תפילת
המוסף, בצפרא דשבתא. הן זה לפני רגעים ספורים
ניתן הכתר לבורא העולמים, על ידי מלאכים המוני
מעלה עם עמו ישראל קבוצי מטה.

כשפניהם מפיקות אורה, יצאו החסידים, כל אחד
לביתו, לאחר שעברו בסך לפני רבם הגדול והקדוש -
רבי **זאב וואלף מזבארז** – בן המגיד הרה"ק רבי **יחיאל
מיכל מזלאטשוב**, לברך ולהתברך ב'גוט שבת' חמימה
ולבבית.

מעטים היו שנותרו בבית התפילה, ביניהם האורח
רם-המעלה, הרה"ק רבי **צבי הירש מזידיטשוב**,
שבא לעשות את השבת במחיצתו של רבי וועלוולע,
ולהסב על שולחנו הטהור. יגע היה מהרצ"ה מעבודת
התפילה, וכעת תקפו הרעבון של הבוקר, זה שנשכח
ממנו לגמרי משך כל התפילה, הארוכה והמענגת כל-
כך, בארבע אמותיו של הצדיק. אי לכך, חיכה לרגע בו
ישוב מארחו הגדול לביתו לסעודת היום, למלא חפצה
של הנשמה היתירה.

אלא שהפעם התעכב רבי וועלוולע יתר על המידה. הוא
התיישב על מקומו והחל באמירת תהלים במתינות.
התאזר מהרצ"ה בסבלנות, עד שסיים הצדיק את כל
ספר התהלים, אלא שלמרבה הפלא, החל שוב שנית
מ'אשרי האיש', משל היה זה בצהרי יום הכיפורים.

משהרגיש כי לבו החלש לא יעמוד בזה, החליט
מהרצ"ה לצאת ולחפש בינתיים מקום אחר, שיוכל
לקדש שם על היין ולהשקית את רעבונו, עד שיסב
מארחו הצדיק לסעודתו.

מתהלך היה מהרצ"ה בסמטאותיה של זבארז,
ומתנדפק על בתי יהודיה, אך דא עקא, שלגדול עניותם,
ר"ל, נאלצו כולם להשיב את פניו ריקם. עד שהגיע
לבית אחד שבקצה העיר. "בוא ברוך ה' למה תעמוד
בחוץ?" – קיבלו יהודי יקר בשמחה ובמאור פנים.
בזריזות הגישה זוגתו על השולחן את רביעית היין
שנותרה בקנקן, ואת חמישית ה'געקעטענע קוגעל'
(פשטידת הבצק) שנותרה בקערה, להשיב את רוחו.

לכו נרננה לה' נריעה ל' צור ישענו

למי אנו קוראים 'לכו נרננה'? מה פירוש 'ארבעים שנה אקוט בדור'? מה היא
העבודה מיוחדת של 'קבלת שבת'? איך 'מקבלים' את השבת?

אלפי ישראל זכו לטעום את טעם השבת עם הספר
"אש השבת"

מאמרים יקרים המיוסדים על 1.700 פניני חסידות
המעניקים את התשובה לשאלות הללו

מתוך ברכת הקודש של מרן אדמו"ר מויזניץ שליט"א על ספר "אש השבת"

אש החסידות – די פייער פון חסידות, ס'איז אגעוואלדיגע זאך, די אייבעשטער
וועט אוודאי העלפן, זאלט איהר האבן גרויס הצלחה, און קענען מפין זיין –
יפצו מעיינטיך חוצה.

נישט יעדער איז זוכה, אבער דער וואס איז זוכה זיך מתעמק אין חסידות,
זעהט מוראדיגע זאכן, מוראדיגע זאכן, איך האב זייער חנאה, זייער גלייך.

ספר הכוזרי בעור־החסידות

מאמר שלישי

שערים לעבודת הבורא
מתוך העמקה בספרי חסידות

אש העבודה

מאוצרותיו של מוה"ר יחיאל יהושע שיינפלד שליט"א

ממשפיע "אש החסידות"

את היהודים שהם שארית בני ישראל, רואה אני כי הם הם
ההוכחה לדבר כי אכן יש לאלוה תורה בארץ" (שם אות י').

המלך לא סובר שהאמת נמצאת ביד אומה שפילה ונבזית,
אבל רוצה לשאול את היהודים שבימיו - שהביט עליהם כמו
'שארית' של בני ישראל בזמן משה - מה דתם ואמונתם:

"אז שלח לקרא לאחד החכמים היהודיים וישאלהו
לאמונתו. אמר לו החבר: אני מואמין באלהי אברהם יצחק
ויעקב אשר הוציא את בני ישראל באותות ובמופתים
ממצרים וכלכלם במדבר והנחילם את ארץ כנען אחרי
אשר העבירם את הים ואת הירדן במופתים רבים ואשר
שלח אליהם את משה בתורתו ואחריו אלפי נביאים שכלם
קראו אל תורתו ביעדם שכר טוב לכל שומרה וענש לכל
עובר עליה, אנחנו מאמינים בכל הכתוב בתורה הזאת,
והדברים ארוכים" (שם אות יא').

החבר היהודי לא הזכיר שהשי"ת ברא שמים וארץ כדרך
קודמיו חכמי הדתות האחרות, אלא הזכיר את יציאת מצרים,
וזה גרם למלך כמעט לדחותו לגמרי:

"אמר הכוזרי: לא חינו החלטתי בראשונה לא לשאול
את היהודים מדעתי, כי שלשלת הקבלה אצלם נתקה
מזכר, ודעתם נתמעטה, כי דלותם לא הניחה להם מזה
טובה, וכי לא היה לך לאמור אתה היהודי כי מואמין אתה
בבורא העולם ומסדרו ומנהיגו הוא אשר בראך והוא
המטריף לחם חקך וכדומה מן התארים האלוהיים בהם
יאמין כל בעל דת ובגללם שואף הוא אל האמת ואל הצדק
ברצונו להדמות לבורא בחכמתו ובצדקו" (שם אות יב').

החבר היהודי עונה לו, כי אכן באופן מכוון לא הזכיר את
מעשה שמים וארץ שאי אפשר להוכיחם במופת לכל ויש
כופרים ופילוסופים המכחישים אותו, ולכן בחר להזכיר את
יציאת מצרים שהתבררה לכל העולם במופת מוחלט.

"אמר החבר: מה שאתה אומר נכון הוא בנוגע לדת
המיוסדת על ההגיון ומכוננת להנהגת מדינה דת הנובעת
אמנם מן העיון אך נופלים בה ספקות רבים, ואם עליה
תשאל את הפילוסופים לא תמצאם מסכימים על מעשה
אחד ולא לדעה אחת, כי דת כזאת בנויה על טענות אשר
רק חלק מהן יכולים הפילוסופים להוכיח במופת, ואילו
על אחרות ניתן להביא ראיות מספיקות בלבד, ויתרן אין
להביא עליהן אפילו ראייה מספקת אף כי להוכיחן במופת"
(שם אות יג').

"אמר הכוזרי: רואה אני דברך זה יהודי מתקבל על
הדעת יותר מדברי הפתיחה, והנני רוצה כעת להוסיף
ולקשיב לדבריך" (שם אות יד').

החבר היהודי מביא הוכחה לדבריו: "וכן פתח האלוה
בדברו אל כל עדת בני ישראל 'אנכי יי אלהיך אשר
הוצאתיך מארץ מצרים' ולא אמר 'אני בורא העולם
ובוראכם', וכן פתחתי אני בהשיבי לך שר הכוזרים כאשר
שאלתני לאמונתי בהודיעי אותך מה הוא הדבר המחייב
אותי והמחייב את כל עם ישראל דבר שנתברר לבני
ישראל בראשונה על פי ראיות עיניים ואחריו כן נמסר לאיש
מפי איש בקבלה הדומה למראה עיניים" (שם אות כה').

על מהלך זה ממשיך ספר הכוזרי לבנות את עיקרי יסוד
האמונה, לא על הוכחות השכל שאפשר להתווכח עמהם אלא
על ההתגלות האלוקית שאירע לעם ישראל במעמד הר סיני.

במאמר הבא, נרחיב לבאר כי גם לפי הרמב"ם וגם לפי
הכוזרי, צריך לייסד את האמונה על שני יסודות אלו, ההוכחות
וההתגלות, הקצרה והקצרה, אלא שכאן יש הבדלים עיקריים
בין הראשונים עד כמה צריך לתמוך יתדותיו בכל אחת מהנה.

החכם הנוצרי הציג עובדות על אמונתם בלי להוכיח
הדברים בהוכחה וידיעה, ולכן דחה אותו המלך, אף שהיו
קרובים אל הדבר שהוא מבקש אך לא היה בהם היגיון:

"אמר הכוזרי: דת כזאת אינה מניחה מקום להגיון
גדולה מזאת ההגיון מרחיק רב הדברים שאמרת" (שם אות
ה').

הכוזרי ממשיך, שיש רק דבר אחד שצריך להאמין בו
באופן מוחלט, והוא המציאות הנראית לעינים, כמו התגלות
אלוקית, שאף שאין להם הגיון ואין קרובים ללב, אבל כנגד
מציאות אי אפשר להתווכח, ואז מוצאים אפילו על ידי
תחבולות וסברות רחוקים איך לקרב את המציאות אל כללי
ההגיון אפילו שאינו מסתבר על פי השכל. אבל הנוצריים לא
היתה להם שום התגלות ואין אפשר להאמין בהם:

"לאחר שנתאמת דבר לאדם על פי מראה עינים ובנסינו
עד אשר יאמינו בו כל הלב ולא ימצא מוצא כי אם להאמין
בדבר אשר נתאמת אצלו, ימצא תחבולה דקה נגד ההקש
ההגיוני למען יקרב את הרוחק ההוא".

"אז קרא הכוזרי לחכם מחכמי האסלם וישאלהו
לתורתו ולמעשהו. אמר לו החכם המוסלמי: אנחנו
מאמינים באחדות האלוה ובקדמותו בבריאת העולם
ובהתייחסות כל האנשים אל אדם ואל נח, אולם אנו
מרחיקים את ההגשמה מואת האלוה לגמרי. מלבד זה אנו
טוענים כי ספרנו הוא דבר האלהים ספר זה דבר פלא הוא
המחייבנו לקבלו מצד עצמו כי אין אדם בעולם יכול לחבר
כספר הזה אף לא פסוק אחד מפסוקיו נביאנו הוא חותם
הנביאים והוא מבטל כל תורה שקדמה לו" (שם אות ה').

מלך כוזר מסתפק בין שני צדדים, המוח והלב: מצד
אחד מוכיח השכל בהגיון שהבורא גבוה מעל גבוה ולא שייך
להתדבק בו ולא שייך שיוודע מהנעשה בעולם, ומצד שני יש
בקרב רגש שמרגיש את גילוי הבורא והלב מודיע לו ששייך
להתקשר ולהתדבק אל הבורא, בפרט לאחר החלום בו
הרגיש שה' קורא לו.

החכם המוסלמי נהג כרעהו הנוצרי, הוא הציג אמונות שה'
התגלה אל נביאים, בלי להוכיח הדבר בהגיון ולא בעבודות
מפורסמות, ועל כן דחה אותו המלך ואף גער בו.

"אמר לו הכוזרי: מי שרוצים להדריך לקראת האמונה
בדבר האלהים ולאמת לו כי האלוה מדבר עם בשר
ודם והוא מרחיק זאת, צריך להוכיח לו זאת בעובדות
מפורסמות שאין לדחותם, וגם אז יקשה מאוד לאמת לו כי
האלוה אמנם דיבר עם בשר ודם" (שם אות ו').

החכם המוסלמי משיב, שהיתה מציאות ידועה של
התגלות אלוקית, אך לא בקרב המוסלמים אלא בקרב
היהודים:

"אמר החכם המוסלמי: והלא ספרנו מלא סיפורים על
משה ע"ה ועל בני ישראל, סיפורים אשר אין להטיל ספק
באמתתם כל אשר עשה האלוה בפרעה ואשר קרע את
הים והעביר בו בשלום את אשר רצה בהם וטבע את אשר
קצף עליהם ואשר הוריד אחרי כן לישראל את המן ואת
השלו ארבעים שנה ואשר דיבר עם משה בהר סיני ואשר
העמיד את השמש ליהושע ועזרו במלחמתו בגבורים, וכן
כל שארע לפי כן המבול ומהפיכת סדום ועמורה. האין כל
אלה מפורסמים עד בלי השאיר מקום לספק פן יש בזה
מעשה תחבולה או תעתוע דמיון" (שם אות ט').

כיון שהחכם המוסלמי הוכיח את דבריו על תורת משה,
נאלץ המלך בחוסר ברירה לשאול את היהודים:

"אמר הכוזרי: רואה אני כי אכן אין לי לשאול כי אם

"ספר הכוזרי" מיוסד על מעשה שאירע לפני מאות בשנים
אצל מלך כוזר שהתווכח עם חכמי האומות עד שמצא את
החכם היהודי שהסביר לו את עיקרי האמונה. בכך נכלל
'ספר הכוזרי' כאחד מספרי היסוד באמונת הבורא ית', והוא
בספרי חסידות רבים, כגון: באר מים חיים, דברי חיים, ייטב
לב, יסוד העבודה, ישמח משה, ערבי נחל, קדושת לוי, דובר
צדק, ליקוטי תורה, ועוד.

השתלשלות המעשה התחילה בכך שנגלה מלאך אלקים
אל מלך כוזר בחלום הלילה ואמר לו: "כוונתך רצויה, אבל
מעשיך אינם רצויים".

המלך הרגיש שאין זה חלום גרידא, אלא גילוי אלוקי באופן
ברור ומוחש שגם אם יעמדם כולם וישכנעו אותו בסברות
אמיתיות שאי אפשר להיות כדבר הזה, מורגש אצלו הדבר
כמו אמת מוחלטת, כאילו ראה בעיניו איזה חזיון שגם אם
יכחישו אותו וגם אם יהא מופרך על פי סברא, אבל כך ראה
את המציאות במו עיניו ולא שייך לטעון כנגדו כלום.

וכך מובא בתחילת ספר הכוזרי (פתיחה למאמר א), אודות
מלך הכוזרים: "נשנה אליו חלום אחד פעמיים רבות בחלומו,
והנה מלאך מדבר אליו ואומר לו כונתך רצויה בעיני
האלוה אבל מעשיך אינו רצוי".

"והמלך היה זהיר מאוד במצוות דת הכוזרים עד שהוא
עצמו היה משמש בהיכל אשר להם ומקריב קרבנות בלב
שלם, אולם עם כל אשר הוסיף לשמור את המצוות הן
היה המלאך נראה אליו לילה לילה ואומר לו "כוונתך רצויה
אבל מעשיך אינו רצוי".

"דבר זה גרם לו למלך הכוזרים לדרוש ולחקור בדבר
האמונות והדעות וסוף דבר התייחד הוא ועם רב מן
הכוזרים אתו".

כיון שראה המלך את החלום נשנה לילה לילה, קרא אליו
פילוסוף נכרי:

"אמר לו הפילוסוף: האלוה אין לפניו לא רצון ולא
שנאה כי הוא ית' מורומם מעל כל רצון וכונה בו, נמצא
שאין האלוה מכיר אותך, ועל אחת כמה וכמה אינו יודע
כוונתך ומעשיך".

"אמר לו הכוזרי: רואה אני דברך נכוחים אבל אינם
נאותים למה שאני מבקש, שהרי יודע אני כי נפשי זכה
וכל רצוני להפיק רצון מהאלוה ובכל זאת הלא הוגד לי כי
מעשי אינו רצוי אם כי כונתי רצויה" (מאמר א אות א-ב).

הפילוסוף הסביר שהקב"ה מופשט בתכלית הפשיטות
ואין שום אפשרות להתדבק בו, ולכן לא שייך שיראה את
מעשי בני האדם וישלח את שליחיו אל התחתונים. המלך
משבח את ההגיון והסברא שבדבריו, אך דוחה אותו לפי
שאינו תואם לדבר שהוא מבקש, ועל כן קורא אליו חכם נוצרי
ומוסלמי, כי אצל היהודים לא יתכן שהאמת אצלם מאחר
שהם נביאים ושנואים ומעוטים:

"אחרי כן אמר הכוזרי בלבד, אשאל את הנוצרים ואת
המוסלמים, כי באחת משתי האלה נמצא בלא ספק
המעשה הרצוי, אשר ליהודים די לי כמה שנראה לעין כל
מהיותם נתונים בשפל מעוטי מספר ושנואים על הכל".

"אז קרא לאחד מחכמי הנוצרים וישאלהו לתורתו
ולמעשהו, ויענהו הלו ויאמר לו: אני מואמין כי כל הנמצאים
נבראים וכי קדמון רק הבורא ית' אשר ברא את העולם
כולו בששה ימים וכו'. מואמין אני כי האלוה משגיח על
הנבראים ומתחבר עם בני אדם כי יש לפניו כעס ורחמים
וכי מדבר הוא אל נביאיו ואל חסידיו בהראותו ובהתגלותו
אליהם" (מאמר א אות ד).

שאלת השבוע (א)

"איך מגיעים לרצון? איך מייצרים רצון? הרי הכל מתחיל מ'רצון' וכל ספרי החסידות מלאים עם חבטות, חזון, איך מגיעים אליו, מה הפעולה שגורמת לזה לקרות."

ח.ש.ג

ירושלים ע"ה"ק

שואר"ן ודורשין בחסידות

רב שיח בעבודת ה'

לסיים הנושא, נעתיק מתוך אוצר ספרי "אש החסידות" קטעים מובחרים השופכים אור על ענין ה'רצון'

אחת מן התעלומות הגדולות ביותר הקיימות בבריאה - היא נפש האדם.

החכמים הגדולים ביותר, לצד חוקרים ומלומדים, מנסים לעמוד על סוד נפש האדם, וככל שמעמיקים בנבכי הנפש מגלים עד כמה אזהל ידם.

כי נפש האדם אין לה גבול וקצה, אפשר למתחלה עוד ועוד כחומר ביד היוצר, ברצונו מרחיב וברצונו מקצר.

אנשים שלא ניחנו בכשרונות מדהימים במיוחד, מפתיעים פעם אחר פעם עם תוצאות מדהימות ומפריכים אחת לאחת את כל הכללים ואת כל הנחות היסוד בתורת הנפש. המציאות מוכיחה שכשרונות אינם כלום, לא לחכמים לחם ולא למוכשרים הצלחה, העיקר הוא דבר אחד ויחיד - הרצון! כשיש רצון אמיתי וחזק - שוברים את כל המחיצות, ושום מחסום לא יוכל לעמוד בפני בעל הרצון.

המלומדים והחוקרים לא יודעים כלום על הנפש, כי הנפש אין לה כללים, כל כולה וכל מהותה היא דבר אחד - הרצון, וכמו שנאמר (בראשית כג, ח) 'אם יש את נפשכם', ופירש רש"י 'נפשכם - רצונכם'.

כיון שאין הדבר תלוי אלא ברצון, לפיכך רוב אלו שהצליחו - הם דווקא מאותם שלא נתברכו בכשרונות מיוחדים. והקהל הזה נחלק לשנים, יש אלו שלא מצליחים ומתייאשים, ויש אלו שרואים לפנייהם התמודדות ועומדים בה. תוקף הרצון שלהם פועל פי כמה וכמה מאותם המוכשרים, כי הם יודעים שצריך לעורר כאן כוחות נעלמים ופנימיים ממעמקי הנפש, וכאשר הכוחות הנעלמים מתעוררים - אין לך שום קצה וגבול, הרצון מתגלה בתוקפו, ואם רצון יש כאן - יש כאן סייעתא דשמיא, כי הקב"ה 'משיב על כל חי רצון', יש לו שפע בלי סוף, הוא רק מצפה שיהיה 'רצון' מצד המקבל, שיהיה 'כלי' לקבל, ואז הוא משפיע בטובו וברוב חסדו, וכמו שדרשו חז"ל (שמו"ר כה, ג): 'לכל חי רצון', שהוא נותן לכל אחד ואחד רצונו מה שהוא מבקש.

וכאן במקום הזה צריך להשקיע, ברצון! ורק ברצון!

וכך איתא בספר הזה"ק (תרומה קסב): 'כל מלין דעלמא לא תליין אלא ברעותא' - כל דברי העולם אינם תלויים אלא ברצון.

(מתוך "אש העבודה" - קביעת עתים לתורה)

מבואר בספרי חסידות כי האדם אינו מסוגל לפעול כלום בעולם, שהרי הבורא ית"ש הוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, אך נשאר לאדם דבר אחד - והוא ה'רצון' התלוי רק בו בלבד, ובדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו (מכות י:). וכדאיתא בשפת אמת (פר' תרומה, תרל"ג) וז"ל: 'כל דבר העיקר ההתחלה והרצון, ואח"כ השי"ת מסייע שיוכל האדם לעשות המצוה גם בפועל. וז"ש 'לא גומר עלי'.

השאלה הגדולה היא: "איך אכן מצליחים לעורר את הרצון הזה?"

התשובה לך היא, שהרצון נחלק לשני חלקים: רצון

המתעורר מלמעלה, ורצון המגיע מתוך האדם.

הרצון המתעורר מלמעלה - אין לנו שליטה בו. וכמו שמבאר ה'פרי הארץ' בפר' שופטים, שאם ניטול את הרצון מהצדיק ונעניק אותו לרשע, אזי יתהפכו היוצרות, והצדיק לא ירגיש חשק לעבודת הבורא ואילו הרשע יתחיל לבעור לבבו באהבה ויראה.

כמובן שכל זה מיירי בחלק ה'ידיעה' שבא ומאיר מלמעלה, וכמו שפירשו צדיקים 'הרוצה לטהר' - מסייעין אותו שגם זה ש'רוצה להטהר', הוא משום ש'מסייעין אותו'. אך בנוסף לכך ניתנה לכל אחד 'בחירה' לעורר את רצונו מלמטה, ואין צריך אלא לפתוח פתח כחודו של מחט ואז יפתחו לו כפתחו של אולם, וכמאמרם (יזמא לט.) 'אדם מקדש עצמו מעט מלמטה - מקדשין אותו הרבה מלמעלה'.

וכדי לעורר את הרצון יש שני דברים עיקריים:

האחד, להתעסק בתחום זה, ומתוך כך יפתח אצלו הרצון. וכגון אדם שנמצא בחברת אנשים המשכימים בחצות לילה ועוסקים בתורה, או אנשים שעוסקים ביחודים. הגם שאין לו שייכות לכל הדברים הללו, אבל אם נמצא בחברת אנשים כאלו, ולומד בספרים העוסקים בעניינים אלו, אזי במשך הזמן יתרחב אצלו הרצון לעשות כן. וזהו כוחו של חבורה וקנאת סופרים לעורר רצון מבחוץ.

השני, הוא לעורר רצון מבפנים, על ידי שמציב לעצמו שאיפות להגיע למטרה פלונית. עצם הדבר שהוא מציב לעצמו שאיפה זו, ולא מן השפה ולחוץ, אלא לאחר התבוננות ומתוך החלטה גמורה, והיינו שמתחיל בפועל לעסוק בענין זה ומחליט ומקבל על עצמו בפרטי פרטים מה הוא הולך לעשות בנידון זה, אזי העשייה למטה מעוררת את הרצון מלעילא.

(מתוך "אש המועדים" - שו"ב"ם)

כל אחד רוצה להתעלות, אבל במבחן המציאות מגיעים רק בודדים אל המטרה. וכאן הבן שואל: הלא רוצה אני, הרי הרצון הוא הכל, ולמה א"כ לא הגעתי אל התוצאות המיוחלות.

לשם הבנת הדברים יש צורך להכנס אל ממלכת הרצון ולהעמיק בה, לנתח את הגדרת ה'רצון', ולהפריד בין רצון מדומה לרצון אמיתי.

יש ווארט מהרה"ק מקאצק זי"ע 'קרב ה' לכל קוראיו - לכל אשר יקראוהו באמת', הקב"ה עוזר לכל אחד, אך בתנאי שזה קריאה 'באמת', לא מן השפה ולחוץ. לא רצון לרצות אלא רצון פנימי.

לכל אחד יש 'רצונות'. כל אחד רוצה להיות תלמיד חכם, עובד ה', עשיר, אך יש רצונות שהם בגדר שאיפות וחלומות נעימים, ויש רצונות אמיתיים.

השאלה היא: כיצד אכן מצליחים למצוא ולעורר את הרצון הפנימי. איך מגיעים לשם?

כדי להגיע אל הרצון הפנימי, [אך] שיש עומק לפני

קורא "נהורא" מוזמנים לשלוח שאלות ותשובות, רעיונות ומראי מקומות, למערכת עד יום שני בערב

בשבוע הבאה נדון אי"ה אודות שאלה נוספת שהתקבלה במערכת: "מה התועלת בלימוד ספרי החסידות, למה לא מספיק לימוד ספר מוסר כל יום"

מדור זה מוקדש לכל קהלא קדישא, וכל הרוצה להעיר ולהאיר או לענות על השאלות, מתבקש בזה לשלוח את תשובתו לזיכוי הרבים [נא לשלוח בסביבות 300 מילים].

את השאלות והתשובות אפשר למסור עד יום ב' בצהריים: בפקס 153-2-502-1864 בפל. 0533-120-760 או באימייל A33613613@gmail.com

נדגיש, כי אין הבמה מיועדת לנושאים שיש בהם חילוקי מנהגים בחצרות החסידים, או למנהגים ונוסחאות וענייני יחסין וכיוצ"ב, אלא לבירור משנת החסידות וענייני עבודה שישודרת בבית מדרשו של הבעש"ט זי"ע.

לקבלת הגליון באימייל: אש החסידות העולמית, רח' קדושת אהרן 8 בית שמש | פל. 0533-120-760 | פקס 153-2-502-1864 | אימייל A33613613@gmail.com